

2. Марчук О. О. Цифровий маркетинг як інноваційний інструмент управління. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 17. С. 296-299.
3. Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України : монографія / [О. В. Шаповалова, Л. С. Шевченко, А. В. Стріжкова та ін.] ; за ред. С. В. Глібка, А. В. Стріжкової. – Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. – 184 с.
4. Bughin J., Catlin T., Hirt M., Willmott P. Why digital strategies fail. URL: <https://www.mckinsey.com/business-functions/digital-mckinsey/our-insights/why-digital-strategies-fail>.

УДК: 330.342:004

Юлія Лазаренко

*к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
yuliia.lazarenko@kneu.ua*

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ВІДКРИТИХ ІННОВАЦІЙ 2.0 В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА

SPECIFIC FEATURES OF THE OPEN INNOVATION 2.0 CONCEPT IMPLEMENTATION IN THE CONTEXT OF DIGITAL BUSINESS ENVIRONMENT

ОСОБЕННОСТИ ВНЕДРЕНИЯ КОНЦЕПЦИИ ОТКРЫТЫХ ИННОВАЦИЙ 2.0 В УСЛОВИЯХ ДИДЖИТАЛИЗАЦИИ БИЗНЕС-СРЕДЫ

Анотація. Досліджено теоретичні аспекти концепції «відкритих інновацій 2.0» як сучасної моделі мережевої інноваційної співпраці та визначено особливості її імплементації на мікрорівні в умовах цифрових трансформацій бізнес-середовища.

Abstract. The theoretical aspects of the «open innovation 2.0» concept as a modern model of the collaborative innovation practice are examined in the paper, and the specific features of its implementation at the firm-level in the context of digital transformations of the business environment are determined.

Аннотация. Исследованы теоретические аспекты концепции «открытых инноваций 2.0» как современной модели сетевого инновационного сотрудничества и определены особенности ее внедрения на микроуровне в условиях цифровых трансформаций бизнес-среды.

В умовах цифрових трансформацій економіки та діджиталізації бізнес-процесів забезпечення інноваційного розвитку організацій потребує розробки та ефективного застосування механізмів обміну знаннями і технологіями з метою розширення інформаційної бази, яка може бути використана у межах єдиного цифрового ринку (Digital Single Market) [1, с. 12]. Функціонування єдиного цифрового ринку передбачає реалізацію концепції «відкритих інновацій 2.0», за якої урядові структури, бізнес-організації, наукові установи та громадяни суспільства взаємодіють між собою задля здійснення структурних змін та впровадження інновацій, орієнтованих на створення цінності передусім у соціальному вимірі [2, с. 2]. Відкриті інновації 2.0, що базуються на принципах інтегрованої мережевої співпраці, здатні забезпечити розширення міжфірмової взаємодії та встановлення стійких взаємозв'язків між суб'єктами інноваційної екосистеми. У межах зазначеної моделі взаємодія учасників інноваційного процесу, що сприяє залученню зовнішніх інформаційних джерел, визнається однією із ключових передумов ефективної діяльності суб'єктів господарювання. На макрорівні концепція відкритих інновацій 2.0 передбачає, що підтримка інноваційно-орієнтованої діяльності підприємств може розглядатися як елемент державної політики для вирішення як соціальних проблем (наприклад, кліматичних змін), так і економічних викликів [3, с. 187]. З огляду на це, урядові структури повинні заохочувати створення й впровадження інновацій, а також розробляти відповідну систему стимулювання залежно від фази інноваційного процесу і ступеня зрілості технології. Так, підприємства на ранніх стадіях

інноваційного процесу, які фокусуються на незрілих технологіях з високим потенціалом комерціалізації, потребують фінансування в розрізі підтримки пілотних дослідницьких проєктів, при цьому більш перевірені розробки та нововведення на стадії прототипування вимагають додаткового капіталу для ринкового просування, а також податкових стимулів таких як, наприклад, податкові пільги або кредитні гарантії.

Практика відкритих інновацій 2.0 може бути реалізована шляхом мережевої взаємодії у таких формах співпраці, як спільні підприємства, інноваційні консорціуми, трансфер технологій, ліцензування тощо. На мікрорівні використання зазначених механізмів інноваційного партнерства дозволяє не лише забезпечити обмін необхідними ресурсами, досвідом і компетенціями, а й допомогти інноваційним компаніям диверсифікувати джерела знань та одержати доступ до нової інформації технічного та ринкового характеру [4, с. 160].

У цифровому бізнес-середовищі інтерактивні моделі мережевої інноваційної взаємодії, відповідно до яких зовнішні ідеї, навички, компетенції та шляхи виходу на ринок визнаються такими ж важливими передумовами забезпечення ефективної інноваційної діяльності компанії, як внутрішні ресурси, знання і набутий досвід, забезпечують взаємозв'язок між різними суб'єктами інноваційної екосистеми [5]. Відповідно до теоретичних положень парадигми відкритих інновацій, джерела інноваційних рішень не обмежуються внутрішнім потенціалом фірми, а можуть бути одержані ззовні за рахунок активної взаємодії з іншими учасниками інноваційної екосистеми. Концепція відкритих інновацій 2.0 виникла як відповідь на виклики сучасного бізнес-середовища під впливом таких мегатрендів, як діджиталізація, глобалізація, масова співпраця та пріоритетність сталого розвитку економіки. Однією із фундаментальних засад даної моделі є концепція чотири ланкової спіралі (Quadruple Helix), яка розширює відому парадигму потрійної спіралі (Triple Helix), вказуючи на те, що поряд із науковою спільнотою, промисловістю і державними органами влади важливим стейкхолдером інноваційного процесу виступає суспільство, представники якого є кінцевими користувачами інновацій і тому суттєво впливають на створення нових знань і технологій. Зважаючи на це, першочерговим завданням даної моделі є розробка на основі проривних технологій радикальних інновацій, орієнтованих на споживача, а також їх практичне застосування задля вирішення нагальних соціальних проблем [6, с. 315].

Розглядаючи можливості і обмеження використання принципів концепції відкритих інновацій 2.0 у практиці функціонування сучасних компаній слід зазначити, що традиційні бізнес-моделі та негнучкі організаційні структури не є сприятливими для такого роду інноваційної співпраці. Розбудова інноваційних мереж та впровадження практики відкритих інновацій 2.0 потребує трансформації окремих елементів організаційного контексту, зокрема, в частині формування візії та стратегічних цілей компанії, відповідного стилю керівництва і лідерства, орієнтованого на відкриту інноваційну співпрацю, а також сприятливого середовища управління знаннями. Крім того компанія повинна мати корпоративну культурну ідентичність, що визнає цінності відкритої інноваційної діяльності, розбудовану мережу внутрішньофірмових комунікацій, підтримувати конструктивний спосіб вирішення конфліктів та використовувати підхід до управління інноваціями, орієнтований на результати. Першочерговою умовою ефективного імплементації концепції відкритих інновацій 2.0 у цифровому середовищі є наявність надійної та високо захищеної мережевої інфраструктури. Особливої актуальності це питання набуває у тих випадках, коли компанія має намір долучитися до прямої інноваційної співпраці та заохочувати цифрову взаємодію зі сторонніми особами, зовнішніми партнерами та корпоративними структурами [7, с. 6].

Глобалізація, як сучасний тренд діяльності бізнес-організацій, також обумовлює специфічні виклики для відкритої інноваційної взаємодії, зокрема в питаннях налагодження логістичних зв'язків, налаштування технічних комунікацій, а також підтримки інформаційної безпеки. Відповідно до цього, внутрішньофірмова інформаційна мережа повинна швидко адаптуватися до нових технічних умов і факторів зовнішнього середовища. При розбудові корпоративної ІТ-системи та формуванні інформаційно-комунікаційної політики компанії слід враховувати принцип стратегічної гнучкості, оскільки інструменти інноваційної

співпраці у контексті відкритих інновацій постійно розвиваються й удосконалюються, що обумовлено, у першу чергу, швидкою зміною технологій. ІТ-система повинна, з одного боку, заохочувати застосування технологій Web 2.0, проте з іншого – забезпечувати послідовну й зважену інформаційну політику у межах компанії, щоб обмежити доступ до конфіденційної інформації. Основними детермінантами ефективної імплементації практики відкритих інновацій 2.0 в умовах цифрового середовища є чітко окреслена візія компанії, сформована стратегія розвитку й корпоративна система цінностей, проактивне управління інтелектуальною власністю, а також відповідна архітектура інформаційних технологій, при цьому зазначені елементи повинні бути узгоджені між собою та взаємодіяти як на технічному, так і на бізнес-рівні. Ключовим елементом розбудови віртуальних спільнот за умов діджиталізації бізнес-процесів стають технології Web 2.0, проте на рівні організації вирішальним фактором, який забезпечує ефективну імплементацію практики відкритих інновацій 2.0, визнаються людські ресурси.

Створення віртуальної бізнес-спільноти, орієнтованої на розробку інноваційних рішень, потребує залучення кваліфікованої команди працівників із відповідними знаннями та компетенціями, необхідних для реалізації будь-якого успішного веб-бізнесу. За умов цифрових трансформацій віртуальні спільноти покликані об'єднати різних учасників, зацікавлених у результатах інноваційного процесу, у віртуальному просторі навколо спільних ідей, інтересів та цілей. Кожна віртуальна спільнота характеризується особливою організаційною культурою, політикою, а також специфікою взаємодії між учасниками, залежно від цілей та завдань, на досягнення яких вона орієнтована. З огляду на це, у процесі побудови віртуальної спільноти бізнес-суб'єктам варто звертати увагу як на технічні аспекти забезпечення її діяльності, так і на соціальну інфраструктуру.

Отже, потенційні вигоди та конкурентні переваги, які компанії можуть отримати від участі у проєктах відкритої інноваційної співпраці, значною мірою залежать від наявної організаційної основи (організаційна структура управління, корпоративна культура, обрана стратегія бізнесу, внутрішньофірмові механізми управління знаннями, система заохочень інноваційної активності персоналу тощо). Організації, корпоративна культура яких сформована із урахуванням принципів довірчого партнерства з клієнтами, партнерами, постачальниками та іншими зовнішніми суб'єктами, зацікавленими у спільних інноваційних рішеннях, мають значно вищу ймовірність отримати суттєві результати від впровадження практики відкритих інновацій. Таким чином, у цифровій бізнес-реальності, за якої трансформуються принципи взаємодії між суб'єктами інноваційної екосистеми, концепція відкритих інновацій 2.0, зосереджена на командній взаємодії, співпраці й обміні знаннями і технологіями забезпечує основу для стійкого розвитку економіки й освоєння додаткових можливостей реалізації новітніх ідей.

Література

1. Europe 2020. A European Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth. European Commission. Brussels. URL: <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf> (thedateofapplication: 15.03.2021).
2. Curley, M. And Salmelin, B. Open Innovation 2.0: A New Paradigm. URL: <https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/24-oispgopeninnovation20anewparadigm-whitepaper.pdf> (the date of application: 15.03.2021).
3. Bonecki, M. Open Innovation Model Within Public Research and Innovation Programmes. Public Philosophy & Democratic Education. 2016. 5(2). P. 171-188. doi: 10.14746/fped.2016.5.2.29
4. Johannessen, J.-A. A Systemic Approach To Innovation: The Interactive Innovation Model. Kybernetes. 2009. Vol. 38, Issue 1/2. P. 158-176. doi: 10.1108/03684920910930330
5. Chesbrough, H. Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology. Boston: Harvard Business Press. 2006. 272 p.
6. Curley, M. Twelve Principles for Open Innovation 2.0. Nature. 2016. Vol. 533. P. 314-316. doi: 10.1038/533314a

Ліна Костакова
ст. викладач, ДонНУЕТ
імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг
kostakova@donnuet.edu.ua

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE IN THE CONTEXT OF ANTI- CRISIS MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ В КОНТЕКСТЕ АНТИКРИЗИСНОГО УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ

Анотація. Антикризове управління на підприємстві виступає важливим механізмом в умовах глобалізації кризових процесів, а також прийняття управлінських рішень за наявності обмеженого числа ресурсів. Уміння швидко пристосовуватися до істотних і різких економічних змін, здатність ефективно розподіляти фінансові ресурси, спроможність виявляти місця локалізації кризи та вчасно запобігати подальшому її розповсюдженню, а також наявність певного комплексного антикризового інструментарію, дозволять забезпечити належного рівня економічну безпеку підприємству.

Abstract. Anti-crisis management at the enterprise is an important mechanism in the context of globalization of crisis processes, as well as management decisions in the presence of a limited number of resources. The ability to quickly adapt to significant and abrupt economic changes, the ability to effectively allocate financial resources, the ability to identify the location of the crisis and prevent its further spread, as well as the availability of certain comprehensive anti-crisis tools, will ensure the appropriate level of economic security.

Аннотация. Антикризисное управление на предприятии выступает важным механизмом в условиях глобализации кризисных процессов, а также принятия управленческих решений при наличии ограниченного числа ресурсов. Умение быстро адаптироваться к существенным и резким экономическим изменениям, способность эффективно распределять финансовые ресурсы, способность выявлять места локализации кризиса и вовремя предотвращать дальнейшее ее распространение, а также наличие определенного комплексного антикризисного инструментария, позволят обеспечить должного уровня экономической безопасности предприятию.

Наслідки економічної кризи, з якою зіткнулися більшість країн світу в останні роки, в Україні перенасичуються недостатнім рівнем розвитку ринкових відносин, внаслідок чого українські підприємства є більш схильними до кризових явищ. Діагностуючи економічний розвиток нашої країни, можна побачити, що з кожним роком все більше підприємств стають схильними до кризових процесів, тому особливої актуальності набуває проблема визначення і впровадження ефективного механізму управління суб'єктом господарювання, здатного забезпечити достатній рівень економічної безпеки в умовах кризи.

Пошук шляхів, що забезпечують ефективне функціонування господарюючих суб'єктів у кризовій ситуації, в науковій літературі отримав назву «антикризове управління підприємством». Зовнішні й внутрішні фактори, що направлені на дестабілізацію усіх видів діяльності підприємства, спроможні зрушити з місця кризовий плин, який поширюється на весь виробничий та організаційний процеси. В таких ситуаціях можна спостерігати, чи здатне підприємство впоратися із труднощами, що виникли, маючи у своєму потенціалі дієву комплексну програму по виходу із кризового стану, чи ні.

Науковці вважають, що неефективність управління економічною безпекою викликає значні витрати і є досить розповсюдженим явищем [1, 2]. Таким чином, забезпечення економічної безпеки слід розглядати через призму антикризового управління підприємством, оскільки даний вид управлінської діяльності в спромозі не тільки виявляти, а й попереджати настання кризових станів на підприємстві.